

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum Incarnatio sit substantialis vnio, ex natura humana,
& persona Verbi Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

vnio eius ad corpus, sunt actiones distinctae: ergo A multo magis creatio humanitatis, & vnio eius ad Verbum: nam maior est diuersitas inter has actiones; & inter terminos earum minorque connexio inter illas ex natura rei. Posset autem aliquis excogitare & dicere, quod, sicut Christus est compositus ex Verbo & humanitate, licet haec duo extrema sint res diuersorum ordinum, ita potest esse vna actio composita ex creatione vel productione naturae & vnitione ad Verbum, quamuis sint diuersorum ordinum. Sed hoc in primis gratis est dictum & sine fundamento; neque exemplum illud quicquam iuuat, nam inter Verbum & humanitatem intercedit vera vnio: vnde, licet sit res diuersorum ordinum, habent inter se aliquam proportionem naturae & substantiae, ratione cuius possunt inter se vniri: at vero inter illas actiones nulla est similis proportio nec vera vnio, sed solum subordinatio quaedam, quatenus vna alteram supponit, qualis reperitur inter creationem animae & vnionem eius ad corpus: in quo exemplo nullus dicit, ex illa duplici effectione componi vniam actionem, cum tamen eadem sit vtrique ratio. Si quis tamen diceret, illam vnitionem ad Verbum fuisse quasi quoddam complementum creationis animae, vel conceptionis humanitatis Christi, posset facile in bono sensu, eius sententia admitti: nam illa vnio ad Verbum supplet vicem substantiae propriae: substantia vero est veluti vltimum complementum creationis seu productionis rei substantiae, & ideo vnio dici potest huiusmodi locum tenuisse in hoc mysterio.

Ineantio
vnitua a
dno est, non
alicuius vn-
ibilis produ-
ctum.

Dico secundo, Ineantio proprie & in rigore est actio vnitua, non vero productiua alicuius extremi eorum, quae per eam vnuntur, sed solum vnionis eorum inter se, seu totius compositi, vt tale est. Haec assertio sequitur plane ex dictis, eamque praecipue intendunt auctores secundae sententiae. Et quantum ad rem spectat, probatum satis est, dari in hoc mysterio huiusmodi actionem. Quod vero nomine incarnationis illa actio significetur, ad vsum vocis magis, quam ad nouam rem pertinet: hic autem v. sus tam evidens est ex omnibus Patribus, & verbis illis, Verbum caro factum est, & similibus, vt superba caneum sit, in hoc confirmando immorari. Legantur, quae de hac voce in principio huius materiae dicta sunt & in com. art. 8. huius quaestionis.

Ad prioris
opinionis ra-
tiones solu-
tio.

Ad argumenta primae sententiae facilis est ex dictis responsio. Ad testimonium Leonis & Fulgentij dicitur, sine causa in praesente quaestione adduci, nam illi non disputant de metaphysica distinctione vel vnitate actionum, sed solum contra haereticos contendunt, non prius tempore fuisse Christi animam, aut creatam, aut carni vnitam, quam Verbo. Hoc patet ex antecedentibus & subsequen- tibus verbis Leonis, Arbitror (inquit) talia loquentem, hoc habere persuasum, quod anima, quam Saluator assump- sit, prius in calce sit commorata, quam de Virgine nasce- retur, eamque sibi verbum in vtero copularet: sed hoc Ca- tholici amenter, auresque non tolerant: & ad hoc propo- situm subdit infra, animam ipsa assumptione fuisse creatam, id est, in eodem instante, quo est assumpta. Similiter Fulgentius proxime ante citata verba di- xerat, Non est igitur aliquod interuallum temporis existi- mandum inter conceptum carnis initium, & concipiendam Mariam aduentum. Addo deinde Leonem praedictis verbis insinuare (quod supra dicebamus) as- sumptionem ita fuisse cum creatione animae coniunctam, vt quodammodo illam compleuerit, sicut in aliis similibus per concreationem substantiae propriae compleri solet. Fulgentius vero vltra hoc significat, conceptionem carnis, non tantum ipsi carni seu humanitati, sed etiam Verbo ratione vnio- nis, & per communicationem idiomatum esse tri- buendam. Vnde ad primam rationem responde-

tur, negando sequelam, quia vt B. Virgo dicatur co- cepisse Deum satis est, quod eius actio vel conceptio in eodem instante ad Deum terminata sit, quia con- ceptio & generatio sicut & creatio denominat vlti- mum terminum & proprie attribuitur rei subsisten- ti; praefertim quia (vt infra dicam) vnio prius natu- ra facta est ad corpus & animam, quam ad totam humanitatem: & ideo ex vi vnionis talis animae ad tale corpus, necessarium omnino fuit vt Deus fieret homo, quod est, Deum concipi seu generari huma- na generatione. De qua re iterum dicendum erit se- quente tomo disput. 2. sectio. 1.

Ad tertiam concedo sequelam, scilicet animam Christi prius natura existisse, quam assumpta fuerit a Verbo. Et ad primam probationem nego, animam Christi formaliter existere per existentiam increa- tam Verbi, sed subsistere tantum per substantiam Verbi, existere autem formaliter per propriam en- titatem creatam: de qua re dicitur iterum quaest. 17. Ad secundam probationem iam declaratum est, quomodo anima, vel humanitas subsistere in propria substantia a Verbo, non enim pendet vt ab influente existen- tiam mediante vnione, sed vt a supplente vicem substantiae propriae: sine qua esse non potest; & ideo ex natura rei ab illa pendere aliquo modo dicitur, tanquam a conditione ex natura rei necessaria ad existendum, vt supra declaratum est: quia ergo Ver- bum media vnione supplet hanc necessitatem sub- stantiae propriae, ideo dici potest humanitas ab illo pendere. Nec vero ob hanc causam necesse est concedere, quod si humanitas dimitteretur a Ver- bo, desineret esse simpliciter in rerum natura: id enim non sequitur ex natura rei, nam dissoluta vnio- ne posset perseverare actio creatiua & conseruatiua humanitatis. Vnde potius Theologi dicunt, quod in eo casu inciperet humanitas subsistere in propria persona. Solum ergo inferri potest, si humanitas di- mitteretur a Verbo, necessarium esse dependentiam illius terminari per aliam substantiam, vt posset conseruari in esse. Et consequenter etiam erit verum dicere, quod si aliunde non terminaretur illa depen- dentia, desineret humanitas esse simpliciter: sic enim etiam in propria dependentia effectus a causa non sequitur, ablata causa auferri effectum, si loco illius, alia succedat; sequetur tamen, si nulla alia suc- cedere supponatur. Ad tertium, falsum est, animam rationalem non prius natura creati, & existere, quam subsistat: per creationem enim per se primo ac for- maliter datur existentia ex nihilo, substantia vero tanquam complementum existentiae substantialis; & hac ratione dicitur, creationem esse rei subsisten- tis; & hinc recte colligitur, animam rationalem in sua creatione statim subsistere, vt in prima part. la- tius tractatur, & infr. q. 6. attingemus. Nec est similis ratio dependentiae animae rationalis a sua substan- tia, quae est forma accidentalisa ab inhazentia in sub- iecto, vt superius declarauimus; & ita responsum est ad vtramque confirmationem ibi positam. Ad quar- tum vero iam etiam declaratum est, quomodo vnio sit ex praesupposito subiecto quamuis non supponat humanitatem subsistentem: quia, nimirum, illa ac- tio tendit ad vnionem cum substantia: nam, sicut haec vnio non supponit vtrumque extremum sub- stans, sed satis est quod existat, ita etiam actio potest esse in subiecto tantum vt existente.

Dependens
a humanitate
satis, si
verbo diu-
latur sub-
stantia cre-
ata termina-
ri debet, et
humanitas
in esse con-
seruatur.

SECTIO II.

Vtrum incarnatio sit substantialis vnio ex natura humana, & persona verbi Dei.

HAeretici, qui duss in Christo posuerunt perso- nas, vel hypostas, consequenter asseruerunt inter eas solum intercessisse accidentalem vnionem, vel

vel per affectum, ut est inter amicos, vel secundum operationem, ut inter Regem, & ministrum, seu inter principale agens, & instrumentum, vel secundum aliam similem habitudinem, ut est inter maritum, & uxorem, aut inter vestem & vestitum, aut inter templum & personam, sic enim quidam ex Nestorianis (vt Cyrill. refert in defensione primi anathematis) dixerunt, Christum esse templum Verbi, & Deum incarnari, esse habitare in carne, tanquam in templo. Hæretici etiam huius temporis hanc vnionem ponunt, non substantiali aliqua compositione, sed in quadam reali communicatione attributionum diuinitatis humanitati facta: sed quoniam eorum sententia, vel in Nestorianam, vel in Eutychianam incidit, & ad materiam de communicatione idiomatum magis spectat, vsque ad 16. quæstionem nullam facimus. Ex Catholicis vero Durandus in 3. distinct. 5. quæst. 4. quem Palud. sequitur quæstio. 1. artic. 2. quamvis fateatur in Christo vnum suppositum, nihilominus dici posse existimat humanitatem aduenire Verbo accidentaliter, quatenus aduenit enti perfecto, & completo, quod enim si aduenit substantiæ completæ, accidentaliter aduenit.

Dico tamen primo, incarnationem esse substantialem vnionem & ita esse simpliciter appellandam. Est communis Theologorum (D. Thom. hic artic. 6. Magist. & aliorum in 3. distinct. 6. vbi Bonauent. art. 1. quæst. 3. Richard. art. 3. quæstione 2. & quoad rem, quam significare intendimus, est de fide, & (vt existimo) etiam quoad locutionem. Primum patet ex illis Conciliorum locutionibus, in quibus definiunt hanc vnionem factam esse, secundum substantiam, quæ citauimus disputatione præcedenti, sectione 1. & aliquando dicunt factam esse, secundum substantiam, vt patet in 1. Tom. Concil. in Concil. Ephes. can. 2. & in epist. 8. Cyrill. ibidem citata dicitur factam esse substantialiter, quamquam verba Græca idem significant, quod secundum substantiam, vel hypostasin, tamen his omnibus modis vertitur, quia res eadem est. Vnde Concil. Lateranens. sub Martino consultat. 5. cap. 6. can. 6. naturas esse dicit, substantialiter vnitas, & capit. 8. vocat substantialem vnionem, quamvis in antiquioribus editionibus Conciliorum legatur, secundum hypostasin. Sicut etiam Damascenus lib. 3. ca. 3. substantialem appellat, iuxta Fabri versionem, Iacobus enim Billius essentialiter vertit, quia verbum Græcum *ὑπόστασις*, utrumque admittit, & in idem redit, vt infra dicam. Denique Ioannes Maxent. to. 5. Biblioth. in confess. fidei, inquit, Secundum traditionem Patrum duas naturas consistuntur substantialiter vnitas. Et in ea sententia refert Athanasium, Nazianzenum, Cyrillum & alios, & idem sentiunt Patres, qui hanc vnionem vocant, essentialiter & naturalem, vt infra etiam exponemus. Et ratio ex dictis sumitur, quia vnio substantialis nihil aliud est, quam coniunctio duarum rerum substantialium, per quam resultat vna substantia composita vere, ac proprie vna. Quæ definitio, & ex terminis per se nota videtur, & ex communi omnium conceptione, & ex propria ratione substantiæ compositæ, quæ per se vna est, atque adeo intra proprium genus, seu rationem substantiæ compositæ, sed secundum fidem in hanc vnionem incarnationis tota illa definitio conuenit, vt patet ex disputatione præcedenti. Et confirmatur, quia duæ substantiæ non vnuntur accidentaliter nisi medio aliquo accidente, aut saltem secundum aliquam relationem accidentalem, vt patet discurrendo per omnes accidentales vniones, & quia alio modo nec concipi potest talis vnio inter substantias, cum enim de se non sint accidentaliter vnite, vt vnitur hoc modo, oportet, vt inter eas intercedat aliquod accidentale vinculum, quod esse non potest sine aliquo accidenti. At vero in proposito extrema huius non vnuntur medio aliquo ac-

cidenti, nam si considerentur duæ naturæ, diuina & humana, terminus, in quo vnuntur, substantialis est, scilicet, substantia Verbi. Si vero considerentur Verbum ipsum, & natura humana, vt inter se proxime vnuntur, non fit vnio medio aliquo accidente, vt Concilia docent, quæ negant fieri per affectum, vel per dignitatem aliquam, aut relationem, vt supra sæpe allegatum est, nulla enim talis vnio posset esse sufficiens vt Deus vere fieret homo, & homo vere diceretur Deus, quod magis in sequenti sectione confirmabimus. Denique confirmatur illo exemplo vnionis animæ & corporis, quo sancti explicant hanc vnionem in hoc maxime ponentes similitudinem, quod sicut illa est vnio substantialis, ita & hæc.

Et hinc quoad modum loquendi infertur: non esse dicendum, humanitatem aduenire Verbo accidentaliter, nec Verbum humanitati, sed substantialiter, nam non aduenit Verbum humanitati, nec humanitas Verbo nisi mediante vnione, si ergo vnio non est accidentalis, nec potest dici, vnum aduenire alteri accidentaliter, aut e contrario, si accidentaliter adueniret, accidentaliter vniretur. Et confirmatur primo, quia quod aduenit accidentaliter, tantum denominatiue, & accidentaliter prædicatur, at vero humanitas non tantum prædicatur de Verbo denominatiue, sed substantialiter: quia Verbum & est humanatum, & est homo. Denique confirmatur, quia repugnat aduenire in vnitatem suppositi, seu personæ substantialiter compositæ, & aduenire accidentaliter, quia aduenire accidentaliter est aduenire secundum aliquod esse accidentale, aduenire autem in vnitatem substantialem suppositi, est vnionem fieri secundum aliquod esse substantiale. Fundamentum vero Durand. qui contrarium sentit à D. Thom. possumus esse, & solum artic. 6. vbi solutio illius sufficienter explicata est. Quod si quis vigeat, quia humanitas est omnino extra rationem Verbi, ergo accidit illi, seu accidentaliter aduenit.

Respondetur, si accidere sumatur logicè, verum est, humanitatem respectu Verbi in hoc imitari accidentia quod non est de essentia Verbi secundum se, quomodo potest dici extrinseca illi, & suo modo posse adesse, & abesse illi, nihilominus tamen illa vnio physice, & reipsa considerata, non est per modum accidentis, neque ad componendum vnum per accidens, seu in genere accidentis, & ideo neque illa vnio accidentalis est, nec simpliciter dicendum est humanitatem accidentaliter aduenire Verbo, sicut etiam anima logicè dici potest extra rationem materiæ, & accidentario illi aduenire, quia materia potest esse sub hac, & sub alia forma, nihilominus in re ipsa vnio illarum substantialis est, & anima substantialiter, & non accidentaliter dicitur aduenire materiæ.

Sed contra: Nam sancti sæpe explicant hanc vnionem per accidentales vniones, vt Damascenus libro 3. cap. 11. Basil. hom. 25. ex variis, quæ est de humana Christi generatione. Et Origen. 2. Periar. cap. 6. comparant cum vnione, quæ est in ferro candente inter calorem & ferrum. Alij comparant arbori alteri insitæ, quæ comparatio tribuitur Basilio supra, & Leonis sermone 1. de Natiuitat. apud quos eam non inuenio, sed ea vtuntur Theologi in 3. distinction. 1. & Alenf. 3. part. quæstio. 7. memb. 1. artic. 1. & ad eam accommodant illud Iacob. 1. *Suscipite in vnum Verbum*. Præterea ad Ephesios 5. comparatur coniunctio viri cum vxore, vt nonnulli exponunt ex Scholasticis vt Bonauent. in 3. distinctione 6. articulo 2. quæstione 2. Et habet fundamentum in parabolis nuptiarum, quas Christus posuit Matthæi 22. Marc. 9. Ioannis tertio, & in Patribus, quos circa citarum testimonium ad Ephes. 5. retuli supra quæstion. prima, in commen. artic. 3. Alij comparant vnioni plurium accidentium in vno subiecto, ex August. epistol. 99.

Sed

Humanitas non aduenit accidentaliter Verbo, nec Verbum humanitati.

Obiectio.

Responsio.

Damascen. Basilium.

Origen.

Leo Pap.

Alenf. Iacob 1. Ephes. 5.

Bonauent. Ioan. 1.

*Vnio hypo-
statica veri-
simili appa-
ret ex aliis
unionibus
creatura-
rum.*

Sed ibi pauca dicit. Magis vtuntur hoc exemplo qui-
dam scholastici, vt Scotus, & Gabr. in 3. distinctio. 1.
& Ocham ibi quaest. 1. Denique Ioan. 2. dicit Christus,
*Soluite templum hoc, loquebatur autem, vt Euangeli-
sta dixit, De templo corporis sui.* Sed ad hæc, & similia
supra dictum est, non afferri, quia in omnibus, vel in
pluribus similia sunt: sed vt per ea manu ducatur in-
tellectus ad perfectiones, & proprietates huius vni-
onis explicandas, vt per ferrum candens declaratur,
quomodo humanitas illiuscetur a diuinitate, & vim
agendi accipiat. Per arborem insitam explicatur ali-
quo modo, quia ratione rei subsistendi aliqua sub-
stantia diuersæ naturæ adiungi possit. Per coniun-
ctionem viri, & vxoris magis explicatur vnio esse-
ctuum, & quomodo humanitas assumpta est à Ver-
bo, vt ab illo regatur, & dicitur. Si enim sponsæ
communicatur tituli & insignia sponsi, ita per incar-
nationem communicantur humanitati seu homini
Verbi attributa. Per vnionem plurium accidenti-
um in eodem supposito declaratur solum vnitas
personarum. Christo sub duabus naturis, etiam si al-
tera extranea sit, non tamen declaratur modus vnio-
nis, qui nullo exemplo declarari potest, vt dixi disp-
pæced. sectio. 2. & in commentario art. 6. declaran-
do alia exempla de veste & instrumento. Denique
per templum vere explicatum est, quomodo Verbum
singulariter habet in illa humanitate, in eaque ex-
cellentius adoretur, & colatur, quam in omni alio
loco. Sed quia omnes istæ vniones accidentariæ
sunt, additur exemplum vnionis animæ, & corpor-
is, quo substantialis vnio explicetur, & ideo disci-
puli D. Thom. contendunt cum D. Thom. 4. contra
gent. cap. 41. & Caietano hic artic. 6. & orat. supra ci-
tata ad Alexandrum Sextum esse hoc exemplum o-
mnium aptissimum ad hoc mysterium explican-
dum. Quibus ego facile assentior, quia reuera ha-
bet maiorem conuenientiam, & in pluribus simili-
tudinem, præsertim si vnio ipsarum naturarum in
vna persona consideretur, nam si loquamur de im-
mediata coniunctione inter naturam, & supposito-
rum, alia est vnio in creaturis huic similior, vt iam
dicam.

Dico ergo secundo. Hæc vnio substantialis est
per modum compositionis ex natura, & supposito;
vnde propriissime hypostatica vocatur. In hac con-
clusionem explicamus totam rationem huius vnionis
per suum genus, & differentiam, quantum à nobis
explicari potest. Quæ ita breuiter declaratur, osten-
sum enim in superioribus est, hanc esse vnionem,
& compositionem substantialem: substantialis au-
tem compositio quadruplex intelligi potest. Prima
est, ex partibus materialibus, seu integrantes, &
hæc sufficienter exclusa est art. 2. quia Verbum, cum
sit summe spirituale, non potest hoc modo vniri
substantiæ creatæ. Adde, hanc vnionem non solum
factam esse in corpore, sed etiam in anima, quæ non
est capax huius compositionis. Denique humani-
tas Christi de se, & vt supponitur assumptioni, habet
integrum complementum harum partium; illæ e-
nim ad quandam integritatem naturæ perti-
nent.

*Compositio
substantialis,
quadruplex
1. Compos.*

2. Compos. Secunda compositio est essentialis, quæ duplex
distingui solet, altera metaphysica ex genere, & dif-
ferentia. Et hæc non est ad propositum, cum sit
compositio secundum rationem. Altera physica
ex materia, & forma, & hæc etiam exclusa est suf-
ficienter artic. 1. quia proxime ordinatur ad compo-
sitionem vnus naturæ, hæc autem vnio incarnationis
non est terminata ad vnā naturam, vt osten-
dimus. Deinde, quia etiam probatum est, Verbum
non posse esse formam, & multo minus potest esse
materiam, quæ maiorem imperfectionem dicit; com-
positio ergo ex materia: & forma supponitur huic
mysterio in ipsa humana natura, ipsa vero incarna-
tio, huius generis vnio esse non poterit.

3. Compos. Tertia compositio substantialis poni solet ex esse, & essentia,
quæ discipuli D. Thomæ, existimant
esse ex rebus distinctis, & vnionem incarnationis
putant esse illius rationis, quia existimant humanam
naturam in Christo non habere entitatem existent-
iæ creatæ, sed tantum essentiam, assumptam vero ef-
se per incarnationem ad existendum ipsamet existi-
tia increata Verbi Dei: Ex quo fit, hanc compositio-
nem esse ex essentia humanitatis, & existentia Ver-
bi. Sed ego suppono contrarium fundamentum, tā-
quam verius, scilicet, in creaturis existentiam non
esse rem distinctam ab essentia actualiter existente;
atque adeo humanitatem Christi non existere for-
maliter in rerum natura per existentiam increatam
Verbi, quod infra quaest. 17. art. 1. disputandum est.
Vnde concluditur hanc vnionem incarnationis non
esse formaliter ex essentia, & existentia. Quod ita
breuiter declaratur, quia illa compositio, vel nulla
est propria & realis, vel certe non est ex duobus ex-
tremis ita inter se condistinctis, vt vtrumque, prout
ab altero condistinctum, habeat in rerum natura
veram entitatem æqualem: sed solum potest vnum
extremum, scilicet essentia, concipi quasi ens poten-
tiale in potentia obiectiua, & aliud scilicet existi-
entia per modum actus, seu tanquam modus consti-
tuens ens actum in rerum natura, quæ omnia in di-
sputationibus Metaphysicis iam prælo mandandis,
late tractanda sunt. At vero hæc compositio non
potest intelligi huiusmodi, quia humanitas, vt men-
te concipitur distincta à Verbo, sicut re vera est, ha-
bet propriam entitatem actualem distinctam ab en-
titate Verbi per veram creationem, vel generatio-
nem effectam, secundum quam supponitur assump-
tioni: non ergo vnitur, vt per vnionem consti-
tuatur in esse entis actualis, atque adeo non vnitur
vt essentia existentia.

Quarta ergo compositio substantialis est, ex na-
tura, & substantia, seu supposito, de qua, prout in
creaturis ex natura rei reperitur, satis in Metaphy-
sica multa dicta sunt. In hoc ergo genere compositio-
nis est hæc vnio necessario constituenda. Prima à
sufficiat partium enumeratione, quia hæc com-
positio non est ex partibus integralibus, aut ex essen-
tia & existentia; ergo. Secundo, quia humana natu-
ra in Christo non habuit propriam personam crea-
tam, nec vero mansit ex pers hypostasis, vt recte di-
xit Damascen. lib. tertio. canon. 9. assumpta ergo est
ad substantiam diuini Verbi, & ex vtraque com-
posita est vna persona humana, & propterea Conci-
lia vocant hanc vnionem secundum hypostasim, vel
substantiam, vt supra citatum est, & eodem sensu di-
citur vnio hæc hypostatica, vt est in vfu omnium, &
sumitur ex epistola Sophronij in sexta Synodo, act.
11. Differt tamen multum inter hanc compositionem,
& compositionem ex natura, vt substantia connat-
urali, quia illa est naturalis, id est, debita vnique
naturæ; hæc vero est omnino supernaturalis creatu-
ris.

Primo, quia est supra omne debitum naturæ cre-
atæ, nec potest vli creaturæ connaturalis esse: pro-
pter quod recte dicit Nicei. lib. tertio Theaur. capit.
3. duas naturas in Christo non fuisse naturaliter con-
iunctas. Sed admirabili quadam, & ineffabili ratione, non
legematur, sed ineffabili dispensatione.

Secundo, quia compositio illa naturalis, non est
ex rebus omnino realiter condistinctis, sed ex re, &
modo; hæc autem ex natura creatæ, & Verbo diui-
no, quæ sunt res omnino condistinctæ, licet substan-
tialiter coniunctæ. Tercio, quia in naturali compo-
sitione, & natura perficitur per substantiam, à qua
terminatur, & ipsa etiam substantia à natura pen-
det, & consequenter ab illa in suo genere perficitur,
at vero in hac supernaturali compositione, natura
quidem humana perficitur per substantiam diui-
nam, & ab illa suo modo pendet. Substantia autem diui-

Sophronij

Nicei.

diuina nō perficitur in se, nec mutatur p̄r naturā humanam, sed simpliciter terminat illam sine vlla sui mutatione. Quocirca, quanquam incarnatio dicatur esse vnio substantialis per modum compositionis ex natura & supposito: nihilominus secundum specificam rationem diuersa est ab illa cōpositione naturæ, & supposito, quæ connaturalis est rebus creatis, imo fortasse non vniuocam, sed analogam cum illa conuenientiam habet in ratione vnionis, & compositionis. Quamquam hoc vltimum facile in vtrāque partem disputari possit: quod facere omitto, quia dialecticum potius videtur negotium, quam Theologicum. Vt ergo ratio, seu descriptio huius vnionis concludatur, addamus illam esse substantialem, & supernaturalem compositionem, ex natura creata vel humana, & supposito diuino, seu subsistētia Verbi.

Contra hanc vero doctrinam obijci possunt quædam dicta Patrum, in quibus hanc vocant naturalem seu essentialē vnionem. Petrus Damianus, de Incarnatione, & gratia, ca. 3. dicit, *Verbum essentialiter carni vnitum*; & refert Nazianzenum episc. ad Chelidoniu, alias, orat. 51. vbi dicit humanitatem esse diuinitati copulatam. *Idem*, quod Ioannes Maxent. in cōfessione fidei vertit *substantialiter*, sed proprie significat, *secundum essentiam*, vt ibidem vertit Billius, & in Damascen. libro 3. fidei, cap. 3. idem Nicetas lib. 3. Thesau. cap. 3. & 38. Vnde prædictus Ioan. Maxent. in respon. ad episc. sub nomine Hormisdæ Papæ scriptam, sub finem ait, *luxa diuina eloquiā & Sanctorum Patrum traditiones, Christum filium Dei, quem in duabus naturis essentialiter, siue iuxta compositionem vnionis & in cōfusionis docet fides Catholica, consistemus*. Cyrillus vero epistola 10. & anathematismo 3. vnionem hanc naturalem vocat. Et eodem modo loquitur Sophrō. dicta sexta Synodo, act. 11. & Cyrus Alexand. act. 13. eiusdem Synod. cano. 4. & 7. quicquid alias sit hæreticus, tamen in hoc loquitur ex sententia Cyrilidē Nicet. & Ioan. Maxent. supra, & Petr. Diacon. lib. de Incar. & grat. cap. 3.

Respondetur tamen breuiter, non esse Patrum sensum vocare hanc vnionem essentialē, vel naturalem, quia sic compositio essentia, vel naturæ, quia hoc ipsi in hæreticis improbant. Nec dicitur naturalis, quia non sit supernaturalis, neque quia ex necessitate, & non libere facta (vt male intellexit Theodoret. impugnando tertium anathema. Cyril.) sed dicitur naturalis, vt ipse Cyrillus se defendendo exposuit, quia est vera, & realis, & non ficta; sicut solemus dicere esse vnionem physicam, & realem: sicut enim res naturalis in suo ordine habet suam naturam, & essentiam, ita & hæc vnio in suo genere habet veram, & realem rationem vnionis, & ad hoc explicandum dicitur naturalis: & eodem sensu dicitur essentialis, vt exposuit Damascen. lib. 3. cap. 3. & ex illo Necet. lib. 3. Thesau. cap. 3. *Coniunctionem*, inquit, *essentialē dicimus, hoc est, veram, & non phantasticam, seu commentitiā*. Et specialiter Nazianzenus cum vocat vnionem secundum essentiam, explicare intendit hanc vnionem esse talem, vt ratione eius De⁹ non accidentali aliqua denominatione; sed vere, & secundum essentiam, dicatur de homine quod ipse disertis verbis explicat, dicens esse vnionem secundum essentiam, quia diuinitas non secundum gratiā aliquam vel affectum sed secundum essentiam est vnita humanitati. Denique potest dici naturalis, & essentialis vnio; quia substantialis est, atque adeo vnio simpliciter, & quod inde resultat est vere, ac per se vnum. In his tamen locutionibus, quamuis sint veræ & propriæ, propter ambiguitatem tamen vocū obseruandum est, ne absolute vsurpentur, nec sine sufficienti explicatione, vt omne scandali, & erroris periculum auferatur.

Quid sit hæc vnio in humanitate, seu quid per actionem vniendi in humanitate, aut Verbo fiat.

Vt difficultas huius quæstionis intelligatur, oportet distinguere omnia, quæ interueniunt in hoc mysterio. Primum est humanitas. Secundum est, Verbum. Tertium est, actio seu passio, vel mutatio, per quam hæc vnita sunt (hæc enim nunc pro eodem sumimus, licet alias ratione formali distinguantur.) Quartum est, terminus vltimus resultans per hanc actionem, scilicet hic homo. Quintum est, relatio vnionis inter extrema vnita. Et sextum addi potest id, quod est fundamentum proprium huius relationis, seu id, quod fit in humanitate per illam actionem, qua copulatur Verbo, seu quod idem est, ipsa substantialis coniunctio, quæ intelligitur esse in termino illius actionis, vt per illam hic homo resultare possit. Ex his autem omnibus, tria priora, vel per se, vel ex supra dictis satis clara sunt. Nam & de Verbo, & humanitate nihil nunc est, quod dicamus, nam quæst. 3. & 4. de illis agendum est: De termino vero totali, & adæquato huius mysterij in præcedenti disputatione sectione prima, diximus satis. De relatione vero vnionis, an propria relatio sit & prædicamentalis, præter ea, quæ dicta sunt exponendo litteram D. Thomæ, pauca infra dicentur, de fundamento eius, nihil tractandum superest. Denique de actione vniendi non est, quod modo disputemus, an sit ipsemet actus diuinæ voluntatis, quo tota Trinitas perficit hoc mysterium, an vero sit aliquid in creatura receptum, hæc enim quæstio communis est de omni actione DEI ad extra, & nobis satis nunc est ipsum fieri Incarnationis, esse aliquid extra Deum, & in creatura receptum, quod, vt est à Deo, potest dici actio eius, prout vero recipitur in creatura, est passio, vel mutatio illius. Hæc enim non potest esse in Deo, neque in Verbo, vt constat, necesse est ergo esse in humanitate, & eam nunc solum dicimus esse, ipsam incarnationem in fieri, clarior enim intelligentia huius mutationis pendet ex cognitione illius rei, seu modi, qui per illam in humanitate fit, nam illud ipsum prout in fieri est hæc mutatio, & prout à Deo, est actio Dei. Vnde obiter intelligitur, istam actionem seu vniendi actiue humanitatem Verbo, non esse terminare humanitatem. Nam hoc terminare est proprium Verbi, & non consistit in aliqua effectione alias esset commune Trinitati, imo in nulla causalitate consistit, vt sequenti sectione explicabimus. Est ergo actio hæc à terminatione distincta, consistens in vera efficientia, & communis est toti Trinitati. Vnde etiam intelligitur, male quosdam dicere hanc actionem esse ipsum subsistere increatum communicatum in tempore naturæ humanæ, quia licet per hanc actionem fiat, vt subsistere increatum communicetur humanitati, non tamen potest talis actio esse ipsum subsistere increatum, quia illa est vere creata, & recepta in humanitate, & vel est accidens, vel habet se per modum accidentis humanitati inhaerentis, quæ non possunt conuenire ipsi subsistentiæ increatæ. Et licet fingeretur hæc actio, vt existens in DEO ipso, non esset proprie, & formaliter ipsum subsistere Verbi, quod non est commune toti Trinitati, sed esset actus diuinæ voluntatis de incarnatione facienda, qui vnus existens, communis est tribus personis.

Difficultas ergo superest de sexto illo membro supra posito, & oritur ex dictis de actione vniendi, quæ vera est effectio, & proxime versatur circa humanitatem, quam immutat, & in qua re-